

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Program dopolnilnega usposabljanja odraslih za delo s starostniki

Zveza ljudskih univerz Slovenije

Ljubljana, oktober 2017

Vsebina

A Splošni del	3
A.1 Ime programa.....	3
A.2 Utemeljenost.....	3
A.3 Ciljna skupina	5
A.4 Namen dopolnilnega usposabljanja.....	5
A.5 Cilji programa dopolnilnega usposabljanja	6
A.6 Trajanje programa usposabljanja.....	7
A.7 Pogoji za vpis, napredovanje in dokončanje	7
B. Posebni del	8
B.1 Organizacija dopolnilnega usposabljanja	8
B.2 Vsebine programa usposabljanja	8
B.3 Katalog standardov znanja po modulih:.....	10
B.4 Opis vsebin po modulih	11
B.5 Navodila za organizacijo programa usposabljanja	13
B.5.1 Učno gradivo in literatura	13
B.5.2 Strokovne kompetence izvajalcev programa usposabljanja	14
B.5.3 Sestavljalki programa:	14
B.6 Načrt spremljanja in evalvacije programa usposabljanja.....	14

A Splošni del

A.1 Ime programa: PROGRAM DOPOLNILNEGA USPOSABLJANJA ODRASLIH ZA DELO S STAROSTNIKI

A.2 Utemeljenost

Potrebo po programu dopolnilnega usposabljanja utemeljujemo z naslednjimi dejstvi:

- a. Demografske spremembe v družbi z vse večjim deležem starejših nad 65 let in veliko povečanje populacije 85 let, narekujejo večje in bolj specifične potrebe ljudi po socialni in zdravstveni obravnavi v domači oskrbi, skupnostni obravnavi in v institucionalnem okolju, saj statistični podatki kažejo da je v Sloveniji 1. 1. 2017 živelo 18,9 % oseb starih 65 let ali več, ob tem da sta se indeks staranja in funkcionalna odvisnost starostnikov zvišala.
- b. Pojavljanje kroničnih nenalezljivih bolezni do 65 leta je okoli 25 % pri moških, ter okoli 30 % pri ženskah. V skupini med 65 let in 84 let se ta delež močno zviša, tako 55 % moških in 64 % žensk ima dve ali več kroničnih bolezni. Delež tistih z dve ali več kroničnih bolezni po 85. letu znaša okoli 74 % (SHARE, 2012).
- c. Duševne bolezni v starosti običajno spremljajo druge kronične bolezni, ki so pogosto neodkrite in nezdravljene, ker se večina bolezenskih znakov pripisuje staranju. Raziskave ugotavljajo, da ima četrtnina starostnikov nad 65 let vsaj eno duševno motnjo (SHARE; 2014).
- d. V Sloveniji je delež socialno izključenih starejših precejšen, saj je takih, ki so izključeni s treh ali več področij hkrati znaša 15 %, kar nas uvršča na drugo mesto med opazovanimi državami (SHARE, 2012).
- e. Slovenija izstopa po negativni plati predvsem po slabem finančnem položaju starejših, njihovi stanovanjski prikrajšanosti in majhni stopnji civilne participacije (SHARE, 2012). Mesečni izdatki za institucionalno oskrbo presegajo finančne zmožnosti, tako, da bo po priporočilih, bivanje v domačem okolju z ustreznimi oblikami pomoči najbolj ugodna rešitev za starostnike, ki potrebujejo pomoč pri temeljnih življenjskih aktivnostih, socialnem vključevanju in gospodinjstvu.
- f. S starostjo namreč naraščajo geriatrična stanja in bolezni – krhkost , padci, demenca in urinska inkontinenca, poleg tega pa tudi problematika ustnega zdravja in drugo. Zmanjševanje bremena omenjenih bolezni in stanj lahko pomembno poveča kakovost in

neodvisnost življenja starejših, ter zmanjša stroške zdravstvenih, socialnih in drugih sistemov (Gabrijelčič- Blenkuš, 2017).

- g. Bolničarji/ negovalci, socialni oskrbovalci in druge skupine zaposlenih v instituciji ali oskrbi na domu so v povprečju stari okoli 40,86 ($\pm 10,87$) let. Več kot 50 % vprašanih je opravilo prekvalifikacijo zaradi izgube zaposlitve in so zaposleni 10,8 let ($\pm 8,81$) v socialnem varstvu kot ugotavljajo v raziskavi na vzorcu ($n=100$) zaposlenih (Kobentar, 2015). Bolničarji/ negovalci delajo v triizmenskem urniku, kar pomeni večjo odgovornost za izvajanje del in nalog v visoko zahtevnem delovnem okolju. Predhodna izobrazba zaposlenih v raziskavi je bila izven socialnega varstva ali zdravstva. Znanje, ki so ga pridobili v procesu prekvalifikacije pa je potrebno kontinuirano nadgrajevati z izboljševanjem sposobnosti, veščin in spretnosti, kar je odvisno od motiviranosti zaposlenih, vizije delodajalca in potreb po stalnem spremljanju smernic in standardov obravnave starostnikov v različnih okoljih.
- h. Vseživljenjsko izobraževanje v obliki seminarjev, tečajev, delavnic in supervizijskih skupin postaja aktualni del organizacije in optimizacije delovnih procesov s poudarkom na kakovostni in varni obravnavi starostnikov v vseh delovnih okoljih.
- i. Bolničarji/ negovalci so stalni člani negovalnega tima in morajo biti vpisani v register izvajalcev zdravstvene in babiške nege, <http://evem.gov.si/info/dovoljenja/dovoljenje/12579/prikaziDovoljenje/>. Aktivnosti in intervencije bolničarjev/ negovalcev so podane po temeljnih življenjskih aktivnostih v posebni publikaciji, ki vključuje njihove kompetence https://www.zbornica-zveza.si/sites/default/files/publication_attachments/aktivnosti_socialni_zavodi_10-2013_layout_2.pdf.
- j. Nezaposlene osebe se s pridobljenimi neformalnimi znanji lažje vključujejo v prostovoljno delo, kot osebni pomočniki, družabniki ali spremljevalci starejših oseb pri določenih aktivnostih v društvih in/ali v domačem okolju. Potencialni delodajalci se tako na osnovi neformalno pridobljenih znanj in izkušenj iskalcev zaposlitev lažje odločajo za sklenitev delovnega razmerja. Razmerje socialne in zdravstvene oskrbe za starejše ljudi s težavami v zdravju, se iz institucij premešča v domače okolje in skupnostno obravnavo (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2015).
- k. Vseživljenjsko neformalno učenje postaja potreba in pravica odraslih zaposlenih in brezposelnih, z namenom izboljšanja poklicnih kompetenc in zaposlitvenih možnosti z večjim zadovoljstvom pri delu ob zmanjšanju absentizma ali presentizma http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/IU2010/Sstrategija_VZU.pdf. Delovne organizacije z vlaganjem v znanje zaposlenih zmanjšujejo stroške

oskrbe, višajo kakovost storitev oskrbe, izboljšajo zadovoljstvo zaposlenih, zmanjšajo izgorelost in odsotnost iz dela.

A.3 Ciljna skupina

Ciljna skupina so zaposleni bolničarji/ negovalci, socialni oskrbovalci z NPK¹, gospodinjske pomočnice, animatorji ali prostovoljci in osebe brez zaposlitve prijavljene na Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije, ki se v svojem življenju in pri delu srečujejo (ali bodo srečevali) s starejšimi ljudmi, uporabniki storitev socialne in zdravstvene oskrbe v institucionalnem varstvu, oblikah skupnostne obravnave, oskrbi na domu ali deležniki storitev prostovoljnih in humanitarnih organizacij. Odrasli, ki imajo več let delovnih izkušenj običajno obvladajo rutinirane aktivnosti in jih večja obremenjenost ali nepričakovane situacije spravljajo v stisko. Značilnosti populacije odraslih so:

- a. Slabša motiviranost za pridobivanje dodatnega znanja (slabe izkušnje z šolanjem, občutki da so prestari za učenje), (Kump & Krašovec Jelenc, 2009; Rohs & Schmidt, 2009).
- b. Pomanjkanje komunikacijskih in specifičnih spretnosti pri iskanju informacij in dejavnem vključevanju v skupnost in okolje (Kump & Krašovec Jelenc, 2009);
- c. Šibek finančni položaj zaradi nizkega dohodkovnega razreda (manjša možnost dodatnega izobraževanja);
- d. Brezposelni imajo dodaten občutek izključenosti iz delovnega okolja s pomanjkanjem proaktivnega vključevanja v družbeno skupnost;
- e. Ogroženost brezposelnih žensk brez poklicne izobrazbe (trajnejše nezaposljivi na Zavodu za zaposlovanje) je višja, saj je izobrazbena raven nizka (https://www.ess.gov.si/trg_dela).

A.4 Namen dopolnilnega usposabljanja

Osnovni namen dopolnilnega usposabljanja s področja oskrbe starostnikov je povečanje znanja in razumevanja zapletenih procesov, ki zahtevajo uporabo dodatnih znanj, spretnosti in veščin ter povečanje samostojnosti in neodvisnosti pri delu.

Namen dopolnilnega usposabljanja posameznikov za delo v socialni oskrbi je povezan s poglobljanjem in dopolnjevanjem a znanja za razumevanje zapletenih procesov pri oskrbi starostnikov, ter razvojem ustvarjalnega razmišljanja za reševanje problemov s sodobnimi pristopi pri kakovostnem in varnem izvajanju zahtevnih del/aktivnosti socialne oskrbe ob aktivnem sodelovanju uporabnikov/stanovalcev, ter njihovih svojcev in pomembnih drugih. Spoznavanje pomena

¹ NPK, Nacionalna poklicna kvalifikacija

medosebnih odnosov in učinkovite komunikacije pri delu z uporabniki/ stanovalci vpliva na zadovoljstvo zaposlenih pri delu, zmanjša stres in bolniške izostanke.

A.5 Cilji programa dopolnilnega usposabljanja

Razvijanje/poglobljanje temeljnega znanja in spretnosti

- a. Obnavljanje in dopolnjevanje znanja temeljnih vsebin in spretnosti povezanih z vsakodnevnim negovanjem.
- b. Program usposabljanja usmerja udeležence v aktivno pridobivanje znanja, izboljšanja sposobnosti in veščin s področja dela z najbolj krhki, ranljivimi skupinami starostnikov in jih opolnomoči za kakovostno in varno obravnavo (Modul 1, Modul 2).
- c. Neformalno usposabljanje pogloblja sposobnosti razumevanja procesov staranja v družbi in dejavnikov, ki vplivajo na bolezensko staranje (Modul 1, Modul 2).
- d. Usposabljanje za iskanje, izbiro in uporabo strokovnih informacij potrebnih za zadovoljno in uspešno delo s starostniki (Modul 2, Modul 3).
- e. Prepoznavanje bolezenskih procesov, motenj ter odklonov v zdravju z prepoznavanjem znakov in simptomov posameznih stanj pri starostniku (Modul 3).
- f. Krepitev večje občutljivosti zaposlenih za opazovanje sprememb zdravstvenega in socialnega stanja, utemeljeno sporočanje opaženih sprememb v negovalnem in delovnem timu (Modul 3, Izbirne vsebine 1, 2,).
- g. Aktivno sodelovanje pri izvajanju aktivnosti/ intervencij socialne in zdravstvene oskrbe v različnih okoljih, preprečevanje varnostnih zapletov v oskrbi (Modul 3, Modul 4).
- h. Uvajanje sprememb v delovne procese z optimizacijo delovnih procesov, izboljšanje zadovoljstva zaposlenih na delovnem mestu z zmanjšanjem vpliva stresnih dejavnikov iz delovnega okolja (Modul 3, Modul 4, Izbirne vsebine 3, 4).
- i. Zadovoljstvo uporabnikov, svojcev in njihovih zakonitih zastopnikov s storitvami socialne in zdravstvene oskrbe (Modul 3, Modul 4).
- j. Prepoznavanje delovne organizacije kot glavnega nosilca kakovostnih in varnih sprememb procesov in storitev v socialnem varstvu (Modul 3, Modul 4).

Razvijanje socialnih zmožnosti

- a. Razvoj zmožnosti proaktivnega sodelovanja v delovnem okolju.
- b. Spodbujanje socialnih odnosov v delovni skupini, s posameznikom (uporabnikom) in njihovimi svojci.
- c. Uspešno pogajanje in reševanje sporov med udeleženci .

Spodbujanje vseživljenjskega učenja za poklicni in osebni razvoj

- a. Spodbujanje udeležencev k za dopolnilnemu izobraževanju, ki je del vseživljenjskega učenja.
- b. Samostojno načrtovanje učenja za približevanju trgu dela in izboljšanje zaposljivosti in zdrav osebni razvoj.
- c. Spoznavanje in uporabljanje ustreznih učnih tehnik v osebni izobraževalni procesu
- d. Sprejemanje učenja kot načina življenja s pogledom na prihodnost in višjo kakovost življenja.

Spodbujanje aktivnega državljanstva

- a. Spoznavanje vlog, pravic in obveznosti odraslih v sistemu dopolnilnega izobraževanja.
- b. Ugotavljanje osebnostnih vrednot pri obravnavi starostnikov, s spoštovanjem človekovih pravic in etičnih načel stroke.

A.6 Trajanje programa usposabljanja

Program obsega 40 ur organiziranega izobraževalnega dela v skupini, ki zajema skupne strokovnih vsebin. V programu je predvidenih 10 ur izbirnih strokovnih vsebin glede na potrebe udeležencev, ki izhajajo iz dela, ki ga že opravljajo ali ga nameravajo opravljati (potrebe njihovih uporabnikov).

A.7 Pogoji za vpis, napredovanje in dokončanje

Vpis

V program se lahko vključijo odrasli, ki so končali formalno izobraževanje bolničar/negovalca, NPK za socialno oskrbovalko/ca in so vsakodnevno vključeni v neposredno delo s starostniki, brezposelni (priložnost za zaposlitev) in drugi zainteresirani.

Napredovanje

Pogojev za napredovanje ni.

Dokončanje programa

Pogoji za uspešno dokončanje programa so:

- a. Aktivno sodelovanje pri učnih vsebinah in izpeljavi programa.
- b. Sodelovanje z interaktivnim reševanjem nalog v skupini.
- c. Samostojni pisni izdelek (primer) študija primera iz prakse.
- d. 80 % udeležba pri organiziranem usposabljanju.

Spremljanje napredka udeležencev s strani predavateljev v procesu usposabljanja bo temeljilo na doslednem (individualnem) vodenju, s poudarkom na samostojnem prepoznavanju, povezovanju, primerjanju, sklepanju in vrednotenju pojavov ali rešitev ter navajanju lastnih primerov iz prakse.

B. Posebni del

B.1 Organizacija dopolnilnega usposabljanja

Organizacija programa dopolnilnega izobraževanja za delo s starostniki bo izpeljana v skladu s programom tako, da se vsota ur porazdeli na module (strokovne in izbirne vsebine), glede na potrebe učne skupine in posameznikov, učno obliko, ter druge okoliščine. Izbirne vsebine bomo delno prilagodili skupini glede na interes. Oblike usposabljanja bodo vključevale tečajno obliko, ter individualno učenje s samostojnim delom v domačem okolju (prebiranje gradiva, pisanje primera iz prakse) in ob konzultacijah.

B.1.1 Oblike usposabljanja

Tečajna oblika usposabljanja poteka po vnaprej določenem urniku enkrat ali dvakrat tedensko, po 4 do 5 ur, okoli 8 tednov oz. 2 - 3 mesece v obsegu kot določa program. Predvidevamo kombiniranje tečajne oblike s samostojnim učenjem v domačem okolju, poglobljanju znanja s konzultacijami. Poudarek bo na samorefleksiji udeležencev in dopolnitvi predhodno pridobljenega znanja. Vodita predavatelja, ki sta aktivna v programu usposabljanja.

Individualna oblika učenja je prilagojena predhodnemu znanju in izkušnjam, ter potrebam in interesom udeležencev. Učenje poteka kot sodelovanje med predavateljem in udeležencem ali organizacijo iz okolja. Dopolnjuje se s tečajno ali modulsko obliko, ali ko so udeleženci zaradi dela zadržani in se težko udeležijo izobraževanja, ki ga želijo zaključiti.

B.2 Vsebine programa usposabljanja

Izbrane vsebine usposabljanja bodo zajele področja, ki posredno ali neposredno vključujejo znanja, spretnosti in veščine za delo s starostniki. Vsebine so opredeljene kot skupne strokovne vsebine za vse udeležence, ter dopolnilne strokovne vsebine, ki so po svoji tematiki in področjih blizu ciljni skupini udeležencev.

Modularna zasnova programa pomeni izpeljavo programa po vsebinsko in smiselno razdeljenih sklopih, ki skupaj predstavljajo integrirano celoto. Posamezni moduli se nadgrajujejo po zahtevnosti in načelu od splošnega k specifičnemu, ter od znanega k neznanemu. Program dopolnilnega usposabljanja poteka 1 do 2 dni, po 4 do 5 ur dnevno, enkrat ali dvakrat mesečno. Predvideno je

kombiniranje z drugimi učnimi oblikami, npr. samostojno učenje, individualne konzultacije, skupinsko vodena diskusija, skupinsko reševanje problema s poglobljanjem pridobljenega znanja iz prejšnjih modulov.

TABELA 1: Vsebine programa usposabljanja

SKUPNE STROKOVNE VSEBINE	IZBIRNE STROKOVNE VSEBINE
<p>1. MODUL: ZDRAVO STARANJE</p> <p>Demografske spremembe v družbi Dimenzije staranja in zdravje Viri za ohranjanje zdravja v starosti Psihološki razvoj v starosti Aktivno staranje kot življenjski slog Osnovne potrebe starostnikov</p>	<p>Družina in socialno omrežje Izgube v starosti in učinkovito spoprijemanje s problemi Priprava starostnika na sprejemanje oskrbe</p>
Skupno modul 1: 10 ur	Skupno izbirne vsebine: 3 uri
<p>2. MODUL: BOLEZNI V STAROSTI IN OSKRBA</p> <p>Kronične bolezni in geriatrični sindromi Učinkoviti pristopi k osebam z demenco Depresija v starosti Možganska kap – omejitve pri zadovoljevanju temeljnih življenjskih potreb Sladkorna bolezen in njene posledice Parkinsonova bolezen</p>	<p>Osamljenost in izolacija v starosti Aktivno vključevanje starostnika v samooskrbo</p>
Skupno modul 2: 10 ur	Skupno izbirne vsebine: 2 uri
<p>3. KOMUNIKACIJA V OSKRBI</p> <p>Dimenzije komunikacije in etičnost v procesu oskrbe Pomen komunikacije s sodelavci v procesu oskrbe – asertivna komunikacija Principi učinkovitega in uspešnega komuniciranja z uporabniki storitev Poznavanje in obvladovanje ovir pri komunikaciji Komunikacija s svojci in obiskovalci</p>	<p>Starost kot komunikacijski problem Sprejemanje multikulturalnosti v našem okolju</p>
Skupno modul 3: 10 ur	Skupno izbirne vsebine: 2ure
<p>4. MODUL: UDELEŽENCI V PROCESU OSKRBE</p> <p>Obremenitve in zadovoljstvo zaposlenih pri delu s starostniki Podpora zaposlenim pri negovanju</p>	<p>Profesionalni odnos in empatija – ključ do uspeha Zlorabe, nasilje in poškodbe starostnikov</p>

Potrebe in stiske svojcev ob ostarelem družinskem članu Posebne potrebe uporabnikov v institucionalnem okolju	
Skupno modul 4 : 10 ur	Skupno izbirne vsebine: 3 ure

B.3 Katalog standardov znanja po modulih:

Kompetence, ki jih bodo pridobili udeleženci s programom dopolnilnega izobraževanja se nanašajo na splošne strokovne in specifične strokovne kompetence za delo s starostniki. Udeleženec bo sposoben poglobljenega razumevanje procesov in dela s starostniki in odnosov v delovnem okolju.

1. MODUL: ZDRAVO STARANJE

- a. Razumel proces staranja in prepoznal spremembe v starosti;
- b. Poznal psihološki razvoj v starosti;
- c. Spodbujal aktivni življenjski slog pri svojih oskrbovancih/varovancih;
- d. Razumel bo družinske odnose potrebe po druženju in pripadnosti;
- e. Podpiral bo uspešno in zadovoljno staranje;
- f. Razumel in svetoval bo ob izgubah v starosti;
- g. Svetoval in podpiral bo uporabnika pri vključevanju v prijemanje pomoči.

2. MODUL: BOLEZNI V STAROSTI IN OSKRBA

- a. ustrezno spremljal starostnika s kronično boleznijo in izvajal ustrezne ukrepe;
- b. Prepoznal bo znake in primerno ukrepal ob duševni boleznih;
- c. Prepoznal bo znake osamljenosti in izolacije;
- d. Razumel bo spremenjene potrebe in upošteval bo omejitve zaradi bolezni;
- e. Upošteval bo posameznika in njegove socialne potrebe;
- f. Razumel bo potrebo in zmožnosti starostnika po aktivnem vključevanju v oskrbo.

3. MODUL: KOMUNIKACIJA V OSKRBI

- a. Spodbujal bo konstruktivno komunikacijo (dialog) v delovnem okolju.
- b. Samostojno in ob sodelovanju z drugimi bo reševal problemov na delovnem mestu;
- c. Uspešno bo premagoval komunikacijske ovire ;
- d. Ustrezno se bo odzval na ovire v komunikaciji, ki izhajajo iz starosti;
- e. Prilagodil se bo spreminjajočim se situacijam pri komuniciranju;
- f. Pri komuniciranju bo spoštoval vrednote sogovornika in ravnal etično ob nesporazumih;
- g. Pri komunikaciji z uporabniki bo spoštoval razlike, ki izhajajo iz različnosti kultur.

4. MODUL: UDELEŽENCI V PROCESU OSKRBE

- a. Prepoznal bo obremenitve in jih bo znal uspešno premagovati;
- b. Prepoznal bo stiske svojcev in jim primerno svetoval;
- c. Upošteval bo posebne potrebe uporabnikov in jim ustrezno pomagal;
- d. Gojil bo empatičen in spoštljiv odnos do uporabnikov/oskrbovancev
- e. Pozoren bo na znake morebitnih zlorab in nasilja nad starostniki in ob njihovem pojavu ustrezno ukrepal.

5. IZBIRNE VSEBINE

- a. Udeleženec izobraževanja bo spoznal funkcioniranje družine in pomen socialnega omrežja;
- b. Podpiral bo starostnika po aktivnem spoprijemanju s težavami v starosti;
- c. Prepoznaval bo osamljenost kot problem v starosti.

B.4 Opis vsebin po modulih

1. Zdravo staranje

Predstavljeno bo staranje v naši kulturi s pozitivnimi stališči do vzdrževanja zdravja na vseh področjih: fizičnem, psihičnem, socialnem in duhovnem, kar omogoča vsestranski osebni razvoj, aktivno skrb zase in za druge z višjo kakovostjo življenja. Tematika bo zajela zadovoljno in uspešno staranje, ohranjanje in vzpostavljanje socialnih stikov, skrb za aktivno izrabo prostega časa ter priprava starostnika na sprejemanje pomoči, kadar bo to potrebno. Zdravstvene težave namreč nastopijo zaradi fiziološke obrabe tkiv in organskih sistemov, bolezenskih procesov in težav kot so; demenca diabetes, srčno žilne bolezni, možganska kap in kostno mišične bolezni idr. Ta del bo zato vsebinsko prilagojen udeležencem, tako bomo v predstavitev snovi vključili primere iz prakse in življenja z delom v malih skupinah, praktične delavnice z reševanjem situacij v uporabnikovem okolju.

2. Bolezni v starosti in oskrba

S pripravljenimi avdiovizualnimi gradivi na tematiko bolezenskih procesov bomo udeležence seznanili z demenco, depresijo in pogostimi kroničnimi boleznimi, ki motijo vsakodnevno funkcioniranje starostnika s čemer se poveča potreba po strokovni in/ali laični pomoči in oskrbi na domu ali v instituciji. Predstavljeni bodo kratki napotki za delo z obolelimi s poudarkom na aktivnem vključevanju starostnikov v samooskrbo pri temeljnih življenjskih aktivnostih. Udeleženci usposabljanja bodo interaktivno sodelovali v konceptu Kaj lahko storim za dobro sodelovanje, ki počiva na spoštovanju dostojanstva in etičnem ravnanju in tako izboljšam počutje, zmanjšam trpljenje in preprečim morebitne zdravstvene zaplete pri oskrbovancu?

3. Komunikacija v procesu oskrbe

Delovno okolje oskrbe in negovanja zahteva usklajeno in učinkovito komunikacijo, ki je osnovno orodje za kakovostno in varno delo z uporabniki, svojci in med sodelavci. Kako komunicirati med seboj, kako z uporabniki /stanovalci in njihovimi svojci bodo osnovni koncepti dela tako pri teoretičnem kot tudi praktičnem usposabljanju udeležencev. Spoznavanje in uporaba komunikacijskih veščin z urjenjem sposobnosti besednega in nebesednega izražanja ter samorefleksije bodo povezani z delovnim okoljem in situacijskimi delovnimi nalogami udeležencev usposabljanja. Pozornost bomo posvetili posebnim skupinam uporabnikov /stanovalcev (demenca, depresija, bolečina, strah) in njihovim svojcem (zahtevni, nezadovoljni, preobremenjeni idr.) s poudarkom na etičnih vrednotah komunikacije.

4. Udeleženci v procesu oskrbe

Zadovoljstvo z delom in učinkovitost na delovnem mestu sta ključna za uspeh, ki spodbuja k osebnostni in profesionalni rasti s kontinuiranim vseživljenjskim neformalnim usposabljanjem. Obravnavali bomo obremenitve v delovnem okolju ter načine sprostitev in samopomoči z namenom preprečevanja izgorelosti zaposlenih na delovnem mestu. Spoznali bomo kulturo varnosti pri obravnavi in oskrbi uporabnikov/stanovalcev in kako se ogniti varnostnim zapletom. Obravnavali bomo različna vedenja, obremenitve, stiske in potrebe svojcev ob obolelem družinskem članu v procesu oskrbe v domačem ali institucionalnem okolju. Delo s svojci v procesu oskrbe je pomemben integralni del obravnave, saj so svojci naši ključni partnerji in sodelavci pri ustvarjanju spodbudnega okolja za zadovoljevanje potreb uporabnikov/ stanovalcev.

5. Izbirne vsebine

Izbirne vsebine bodo zajele družinsko okolje in širšo socialno mrežo uporabnikov ter pripravo starostnika na prejemanje pomoči oz. oskrbe. Obravnavali bomo spremembe v čustvovanju in občutenju osamljenosti uporabnikov ter pomoč pri dejavnem vključevanju uporabnikov v samooskrbo. Spoznali bomo komunikacijske probleme in težave pri delu s starostniki in jih reševali v okviru programa. Multikulturalnost je relativno nov pojem v oskrbi s katerim želimo seznaniti udeležence programa. Opolnomočili bomo udeležence izobraževanja za prepoznavanje in ustrezno ukrepanje pri zlorabah starostnikov in drugih vrstah nečloveškega ravnanja. Ves čas bomo z udeleženci poudarjali pomen dostojanstva, empatičnega pristopa in avtonomije pri oskrbi starostnikov in v komunikaciji z njihovimi svojci.

Osnovna literatura:

Ramovš, J.(2015). Staranje v Sloveniji

Pečjak, V. (2007). Psihologija staranja.

Milavec Kapun, M. (2011). Starost in staranje.

Fink, A., Jelen Jurič, J., Kolar, J.,(2012). Zdravstvena nega starostnika.

Interno gradivo predavateljev: Javni zavod Cene Štupar - Center za izobraževanje Ljubljana

B.5 Navodila za organizacijo programa usposabljanja

Vključitev udeležencev v program je prostovoljna, dostopna vsem, ki želijo dopolniti strokovno znanje in spretnosti. V program se lahko vključijo na lastno pobudo, na predlog vodje službe v organizaciji ali zavoda za zaposlovanje in druge institucije.

V programu ne gre zgolj za prenašanje znanja ali urjenje spretnosti, temveč ponuja udeležencem možnosti aktivnega soustvarjanja in sooblikovanja znanja. Tako predavatelj ni le prenašalec, ampak moderator v učnem procesu, ki spodbuja in pomaga udeležencem, da so pri učenju dejavni. Osvojeno znanje bo udeleženec uporabljal v realnem delovnem okolju, premislil, ovrednotil in posplošil izkušnje, ter kritično presojal glede na dane okoliščine.

Pri izpeljavi programa je potrebno slediti naslednjim učnim načelom:

- a. k udeležencem usmerjen proces učenja;
- b. od splošnega k specialnemu znanju, od znanega k manj znanemu;
- c. postopnost in prilagojenost vsebin sodobnim standardom;
- d. sistematičnost in nazornost podajanja in povezovanja vsebin;
- e. povezanost teorije s praktičnim delom udeležencev ;
- f. načelo integrativnosti učnih vsebin, učnih metod in učnega gradiva;
- g. aktualnost, izbirnost in racionalnost pri izbiri primerov iz prakse;
- h. problemsko učenje v skupinskih projektih;
- i. načelo individuacije učenja in spremljanje napredovanja.

B.5.1 Učno gradivo in literatura

Učbeniki in gradivo so primerno izbrani za odrasle, obsegajo večino vsebin iz programa in so usklajeni s cilji programa ter zajemajo:

- a. priročnike, učbenike in strokovno literaturo v slovenskem jeziku;
- b. učno gradivo, ki ga pripravi predavatelj;
- c. tiskano gradivo iz delovnega okolja udeležencev povezano z vsebinami (aktualna periodika, revije, zgibanke).

B.5.2 Strokovne kompetence izvajalcev programa usposabljanja

Program bosta izvajali strokovni sodelavki z najmanj VI. oz. VII. stopnjo izobrazbe, zdravstvene in družboslovne smeri, z 20 letnimi izkušnjami iz dela v kliničnem okolju, s poznavanjem populacije starostnikov v družbi in njihovih potreb, z znanji iz psihoterapevtskih tehnik in komunikacije v delovnem okolju. Izvajalec v programu mora imeti licenco za delo v zdravstvu in/ali socialni in mora biti vpisan v register izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe ali drugje, pri strokovni Zbornici. Izvajalec je aktiven strokovnjak na področju dela s starostniki, ima vodstvene in pedagoške izkušnje, je habilitiran predavatelj ali strokovni sodelavec na fakulteti/šoli. Bibliografija izvajalcev je dostopna v COBISS – u in zajema področje usposabljanja v obliki strokovnih in znanstvenih del.

Predavatelji morajo v programu dopolnilnega usposabljanja pred začetkom programa opraviti predstavitveni promocijski nastop programa usposabljanja pred strokovno komisijo organizatorja, predstavniki delodajalcev in predložiti dokazila o izobrazbi. Pripraviti morajo promocijska gradiva za promotorje usposabljanja.

B.5.3 Sestavljalki programa:

Slavica Roljić, dipl. m. s., mag. zdr. neg., strok. sod., licenca NPK; dr. Radojka Kobentar, viš. med. ses., prof. def., viš. pred.²

B.6 Načrt spremljanja in evalvacije programa usposabljanja

Evalvacija programa s strani udeležencev bo izvedena po zaključenem usposabljanju s pripravljenimi vprašalniki, ki bodo zajeli cilje, trajanje, organizacijo, vsebine, učno gradivo, metode dela, aktivnost udeležencev, komuniciranje z udeleženci, odnos predavateljev, ocenjevanje znanja.

Predavatelje bodo ocenjevali učitelji na predstavitvenem promocijskem nastopu in udeleženci ob zaključku usposabljanja.

Za evalvacijo programa usposabljanja bodo pripravljeni in uporabljeni vprašalniki:

- a. Vprašalnik za udeležence promocijske predstavitve.
- b. Vprašalnik za udeležence programa usposabljanja.

² Program je nastal z upoštevanjem izkušenj in uporabo nekaterih rešitev iz Programa usposabljanja za življenjsko uspešnost – Most do izobrazbe, Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije, 2002.

C. Priloge

1. Evalvacijski vprašalnik za udeležence predstavitvenega seminarja: VPRAŠALNIK 1
2. Vprašalnik za udeležence izobraževalnega programa: VPRAŠALNIK 2
3. Dodatna literatura pri pisanju programa

VPRAŠALNIK 1

Organizator programov neformalnega izobraževanja postavlja udeležence v središče učnega procesa, ki s svojim aktivnim pristopom pomembno prispevajo k izboljšanju kakovosti. Zato vas prosimo, da na koncu srečanja izpolnite vprašalnik **in napišete kako močno drži trditev** kjer pomeni vrednost **1 = ne drži, 2=nekoliko, 3=delno, 4=pretežno ter 5=v celoti drži**.

Zahvaljujemo se vam za zaupanje in sodelovanje.

Demografski podatki: Spol: Ž M

Starost v letih: _____

Poklic (dopišite): _____

Zaposleni v (dopišite): _____

V	Trditve	1	2.	3	4.	5.
1	Predstavljeni program dopolnilnega usposabljanja je pritegnil mojo pozornost.					
2	Program spodbuja k posodabljanju oz. dopolnitvi znanja s področja dela s starostniki.					
3	Predstavljene strokovne vsebine iz programa bodo uporabne v oskrbi starostnikov (zdravje, bolezni, demenca, oskrba, komunikacija, udeleženci).					
4	Program vključuje sodelovanje in spoštovanje vseh deležnikov v oskrbi starostnikov v različnih okoljih (starostniki, zaposleni, svojci, dom starejših, domače okolje).					
5	Pridobljeno znanje bo vplivalo na sposobnost kritičnega razmišljanja pri delu s starostniki.					
6	Pridobljeno znanje bo vplivalo na timsko reševanje problemov pri delu s starostniki in njihovimi svojci.					
7	Pridobljeno znanje bo vplivalo na samostojnost pri delu.					
8	Program združuje širše pojmovanje oskrbe skozi različne koncepte.					
9	Pridobljeno znanje bo vplivalo na sposobnost samorefleksije pri delu s starostniki.					
10	Pridobljeno znanje bo vplivalo na komunikacijo med sodelavci, s starostniki v oskrbi in njihovimi in svojci					
11	Pridobljeno znanje bo vplivalo na kakovost dela s starostniki v oskrbi.					
12	Pridobljeno znanje bo vplivalo na prepoznavanje in obvladovanje stresnih dejavnikov v oskrbi.					

Prosim dopišite vaše predloge, vtise, pohvale, izboljšave...

Želimo vam uspešno delo.

VPRAŠALNIK 2

Organizator programov neformalnega izobraževanja postavlja udeležence v središče učnega procesa, ki s svojim aktivnim pristopom pomembno prispevajo k izboljšanju kakovosti. Zato vas prosimo, da na koncu srečanja izpolnite vprašalnik in napišete kako **močno drži trditev** kjer pomeni vrednost **1 = ne drži, 2=nekoliko, 3=delno, 4=pretežno ter 5=v celoti drži**.

Zahvaljujemo se vam za zaupanje in sodelovanje.

Demografski podatki: Spol: Ž M Starost v letih: _____

Poklic (dopišite): _____ Zaposleni v (dopišite) : _____

Delovna doba v socialnem varstvu/zdravstvu _____ Delo v izmenah da ne

	Trditve	1	2	3	4	5
1	Program dopolnilnega usposabljanja je v celoti zajel vsebino dela s starostniki.					
2	Program povezuje probleme iz delovnih in življenjskih okolij s področja dela s starostniki.					
3	Predstavljene so vsebine s področja zdravega staranja, socialnih odnosov v starosti in aktivnega življenjskega sloga.					
4	Program vključuje sodelovanje in spoštovanje vseh deležnikov v oskrbi starostnikov v različnih okoljih.					
5	Pridobljeno znanje bo vplivalo na sposobnost kritičnega razmišljanja pri delu s starostniki.					
6	Pridobljeno znanje bo vplivalo na timsko reševanje problemov pri delu s starostniki in njihovimi svojci.					
7	Pridobljeno znanje bo vplivalo na samostojnost pri delu.					
8	Pridobljeno znanje bo vplivalo na sposobnost samorefleksije pri delu s starostniki					
9	Pridobljeno znanje bo vplivalo na komunikacijo med sodelavci, s starostniki v oskrbi in njihovimi in svojci. .					
10	Pridobljeno znanje bo vplivalo na kakovost dela s starostniki v oskrbi.					
11	Pridobljeno znanje bo vplivalo na prepoznavanje in obvladovanje stresnih dejavnikov v oskrbi.					
12	Program je poglobil znanja s področja obravnave oseb z demenco in komunikacije z njihovimi svojci.					
13	Program združuje širše pojmovanje oskrbe skozi različne koncepte.					
14	V programu sem poglobil/a znanja s področja komunikacije kot orodja za delo s starostniki, njihovimi svojci in sodelavci v timu.					
15	V programu sem prepoznal obremenitve zaposlenih, stiske svojcev s poudarkom na spoštljivem odnosu.					
16	V programu so poudarjene vrednote dostojanstva, empatije in avtonomije ter socialne integracije v okolje.					
17	Prikazane metode in tehnike dela s starostniki in tistimi z demenco so uporabne pri delu z njimi.					

Želimo vam uspešno delo.

Literatura

Ekkehard N. (Hrsg.), Vom Lernen zum Lehren , Lern- und Lehrforschung für die Weiterbildung. Das Deutsche Institut für Erwachsenenbildung (DIE) ist eine Einrichtung der Leibniz-Gemeinschaft und wird von Bund und Ländern.

Kump, S., Krašovec Jelenc, S. 2009. Vseživljenjsko učenje-izobraževanje starejših odraslih. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Letni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za leto 2018. Dostopno na: <http://www.vlada.si/>.

Rohs, M. Schmidt, B. Editorial: Warum informell lernen? Argumente und Motive Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung (DIPF) Mitglied der Leibniz-Gemeinschaft Informationszentrum (IZ) Bildung Schloßstr. 29, D-60486 Frankfurt am Main.